

МУХИНА Л. М.

ОСОБЕННОСТИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ У СОТРУДНИКОВ УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ

В статье представлен теоретический обзор отечественных и зарубежных работ, посвященных проблеме эмоционального выгорания сотрудников уголовно-исполнительной системы (УИС). Определено, что эмоциональное выгорание сотрудников УИС имеет свои причины возникновения и специфику протекания. Выяснено, что уровень эмоционального выгорания сотрудников КВС зависит от индивидуально-психологических характеристик сотрудников и от морально-психологического климата, в котором они работают.

Ключевые слова: эмоциональное выгорание, работники уголовно-исполнительной системы, профессиональная деятельность, стресс.

MUKHINA L. M.

FEATURES EMOTIONAL BURNOUT AMONG THE STAFF OF THE CORRECTIONAL SYSTEM

In the article the theoretical review of blighty and foreign papers devoted to the problem of emotional burnout employees of the penitentiary system (KVS). Determined that the emotional burnout of staff KVS has its causes and specific course. Found that the level of burnout KVS employees depends on the individual psychological characteristics of employees and on the moral and psychological climate in which they operate.

Keywords: emotional burnout, employees of the penitentiary system, professional activity, stress.

Стаття надійшла до редколегії 07.02.2014 року.

УДК 159.923

ОНУФРІЄВА Л. А.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МОТИВАЦІЙНО-СМИСЛОВОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТІСНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

У статті розглянуто ціннісні регулятори особистісної реалізації, мотиваційно-смыслової регуляції особистісної реалізації та аспекти психічної напруженості і працездатності у професійній діяльності майбутніх фахівців соціономічних професій. На основі проведеного аналізу виділено загальні тенденційні особливості розвитку професійної самосвідомості фахівця, а також розкрито перспективи подальших наукових досліджень мотиваційно-смыслової сфери особистості майбутніх фахівців соціономічних професій. Зроблено висновок, що структурно-функціональні характеристики мотиваційно-смыслової регуляції – виступають необхідним засобом змістовного втілення ідей самовизначення при вирішенні теоретичних та практичних задач, пов'язаних з вивченням людини як суб'єкта різноманітних видів і форм його довільної активності.

Ключові слова: мотиваційно-смыслова регуляція, особистісна реалізація, майбутні фахівці соціономічних професій, потреби, мотив, ціль, професіонал, суб'єкт діяльності.

В останній час проблема вивчення ціннісних орієнтацій особистості виступає досить актуальною, і не тільки з боку сучасного віяння використання семантичного аналізу в інтерпретації механізмів їх усвідомлення, але й з боку необхідності впровадження корекційних заходів щодо адекватності свідомої реалізації як особистісного, так і професійного потенціалу майбутніх фахівців соціономічних професій. На сучасному етапі розвитку психології відбувається методологічний синтез в силу інтенсивної експериментальної роботи, де виділяються такі вихідні по-

няття для визначення психології як: стимуляція, організм, поведінка і переживання. Якщо бути уважним при їх трактуванні у психології, то у певному смислі можна сказати, що їх об'єднує регулятивний принцип функціонування.

Обґрунтованість застосування конструкту психічної регуляції у вивченні психічних явищ витікає з методичних наслідків та критеріїв, що використовуються для класифікації наукової діяльності. Теза про психічну регуляцію, намічена ще Арістотелем, успішно розвивалась у роботах психологів. У зарубіжній психологічній літе-

ратурі можна знайти низку згадувань про регулятивну концепцію, зокрема у роботах D. O. Hebb, J. R. Kantor, K. Levin, Z. Freid, E. Tolman. Що стосується вітчизняної психології, то регулятивне розуміння психічних явищ виражається не тільки традицією, що йде від І. М. Сеченова, але і загальною методологічною орієнтацією виділення принципів детермінізму, зв'язку свідомості та діяльності, розвитку, єдності історичного та логічного, особистісного підходу (К. О. Абульханова-Славська, О. М. Леонтьєв, Б. Ф. Ломов, С. Д. Максименко, С. Л. Рубінштейн, К. В. Шорохова та ін).

Мета нашого дослідження полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні мотиваційно-сислової регуляції особистісної реалізації майбутніх фахівців соціономічних професій.

Одним із найбільш загальних і суттєвих проявів суб'єктності людини є її довільна усвідомлена активність, за допомогою якої реалізується все різноманіття відносин людини зі світом речей, людей, середовищних умов, соціальних явищ тощо. При цьому саморегуляція усвідомленої активності виступає як найбільш загальна функція цілісної психіки людини, у процесах саморегуляції реалізується єдність психіки з боку розгляду її можливостей, функцій, процесів, здібностей тощо [3; 5; 9; 10; 11; 13 та ін.]. Для визначення теоретичних основ аналізу мотиваційно-сислової регуляції насамперед розглянемо, за допомогою яких загальних понять й уявлень можна описати її здійснення.

Розгляд особистості як суб'єкта діяльності підкреслює роль активного начала у людині та показує, що її діяльність підкоряється не тільки зовнішнім обставинам, але є внутрішньо детермінованою через усвідомлену регуляцію. На користь висловленої тези можна навести серію проведених досліджень, спрямованих на виявлення внутрішніх механізмів регуляції поведінки і діяльності [4; 5; 9; 11 та ін.]. Одним із важливих і необхідних аспектів дослідження регуляції є вивчення мотиваційно-сислової регуляції діяльності.

Аналіз проблеми особистості як складного внутрішнього регуляторного механізму, який діє як цілісність і тим самим забезпечує відносну стабільність індивідуальної поведінки, заставляє нас окреслити сферу визначення реалізації особистості в аспекті детермінації її поведінки цілями майбутнього та саморегуляції, яка полягає в усвідомленні поведінки і змінненні її спрямованості. Зазначимо, що поняття «регуляція» у психології введено П. Жане, яке він пов'язав із організацією особистості [5]. На його думку, іс-

нує сім рівнів регуляції, вищий з яких посідає система внутрішніх вимог, що перетворюють людину в активного діяча. До того ж, кожному рівневі регуляції відповідає певний рівень усвідомлення. Тому, коли розглядається порушення поведінки, то воно представляється результатом зміщення вищих рівнів регуляції у вигляді сильних травмуючих переживань. П. Жане підкреслює значення смислових механізмів регуляції у подоланні травмуючих переживань – зняття фіксації на переживаннях відбувається у результаті зміни його значення для індивіда [5].

Свій подальший розвиток проблема регуляції отримала у психологічних школах психоаналізу, гуманістичної психології та гештальтпсихології. Зокрема у психоаналізі З. Фрейда Его людини розглядалося у якості тієї інстанції, яка регулює поведінку, підкоряючись принципу реальності на відміну від принципу задоволення. А саме нею виконувалися такі функції, як регуляція потягів, їх опосередкування, усвідомлення бажань, усвідомлення детермінованості своєї поведінки. Ідея Я як активного початку у житті людини представлена також і в індивідуальній психології А. Адлера. Ним введено поняття творчого Я як центру особистості, який створює мету, засоби її досягнення, будує індивідуальний стиль поведінки. Основними рушійними силами розвитку особистості А. Адлер вважав почуття неповноцінності і прагнення до неперевершеності, які актуалізують процес компенсації і зверхкомпенсації [5]. Згідно Г. Олпорту, особистість характеризується основними цілями, які виступають смислом життя людини, рушійними силами її поведінки, при цьому стійкі цілі підвищують опірність особистості несприятливим впливам і виступають умовою подолання перешкод. Здатність особистості до саморегуляції Г. Олпорт вважає властивістю вищого рівня мотивації.

У теорії поля К. Левіна регуляція поведінки здійснюється згідно принципу теперішнього, тобто минуле і майбутнє може впливати на поведінку тією мірою, якою воно представлено у реальній ситуації індивіда через модель очікування-цінність. Життєвий простір формується особистісними потребами людини у взаємодії з її психологічним оточенням, що супроводжується станом рівноваги. У випадку, якщо ця рівновага порушується, то виникає напруженість відносин. Регуляція поведінки полягає у виникненні змін, які б призвели до встановлення балансу. Отже, основний смисл регуляції поведінки у концепції К. Левіна розкривається через чергування циклів виникнення напруженості та дій з його зняття.

На особливу увагу заслуговує гуманістична теорія К. Роджерса, де центральною ідеєю є уявлення про роль самосвідомості, самооцінки у регуляції поведінки та розвитку особистості. Порушення регуляції поведінки, на думку К. Роджерса, є наслідком неузгодженості між самооцінкою та реальним життєвим досвідом людини, що проявляється у слабкій адаптованості до оточуючого світу, у тривожності і напрузі. Відтворення здатності регулювати своєю поведінкою виступає наслідком зміни Я-концепції у процесі індерективної психотерапії.

Проблема регуляції та саморегуляції у вітчизняній психології вперше поставлена Л. С. Виготським. Специфічно людський спосіб регуляції дослідник пов'язував зі створенням та використанням знакових психологічних знарядь, які визначив як «оволодіння процесами власної поведінки». У його концепції формування вищих психічних функцій знак визначається як функція відносно індивідуальної поведінки: певний нейтральний стимул тільки тоді стає знаком, коли людина сама визначає його роль і функцію для себе, тобто надає йому функціонального значення та встановлює її ставлення до вихідних мотивів поведінки.

Пізніше проблема мотиваційно-сислової саморегуляції розглядалася у роботах О. О. Бодальова, Л. І. Божович, Б. В. Зейгарник, О. В. Шорохової, В. Є. Чудновського та інших, у яких прослідковуються аспекти виявлення внутрішніх механізмів регуляції та діяльності. Однак, дослідження аспектів мотиваційно-сислової регуляції, за виключенням робіт Л. С. Виготського, О. М. Леонт'єва, Д. О. Леонт'єва, О. В. Мазур, Б. О. Сосновського та ін., потребує подальшої конкретизації у силу об'єктивних умов удосконалення психологічної теорії та практики, які зосереджують свою увагу на підвищенні психологічної культури людини.

На сучасному етапі розвитку психологію більш цікавлять питання дослідження евристичних прецедентів [6] як елементів нового у розвитку психіки. До того ж, створювані нові механізми людської психіки повинні бути засобами відображення і регуляції, що підвладні самоконтролю з боку особистості, яка сама приймає рішення про користування новими психологічними механізмами, при цьому розширюючи можливість для самоуправління.

У сучасній психології розповсюдженням є розуміння саморегуляції як багаторівневого утворення, а зокрема як ієрархічної системи диспозиційної саморегуляції В. О. Ядова й установоч-

ної системи саморегуляції О. Г. Асмолова. Дослідниця Л. Г. Дікая розрізняє рівні розвитку саморегуляції за набутих людиною досвідом самоуправління і за рівнем усвідомлення нею свого стану і процесу діяльності. Також незалежно від підрозділів сфер саморегуляції (поточна, оперативна, довготривала), які тісно між собою пов'язані, виділяється загальна структура саморегуляції, представлена О. О. Конопкіним. При цьому, якщо О. О. Конопкін звертає увагу на те, що справжній суб'єкт діяльності проявляється у своїй основній функції – функції свідомого цілеспрямованого регулювання здійснюваної діяльності, то Н. М. Пейсахов вважає показником вищого рівня саморегуляції – постановку цілей самим суб'єктом та передбачення ним окремих результатів своєї діяльності. Як видно, функціональна структура психічної саморегуляції, відображена у теоретичній моделі О. О. Конопкіна і Н. М. Пейсахова, детермінує процес, спрямований на реалізацію суб'єкт-об'єктних утворень, і полягає у забезпеченні відповідних ситуативним умовам установок діяльності суб'єкта, контролю за поточними результатами виконуваних дій тощо. У той час як процес особистісного регулювання спрямований на забезпечення в індивіді певних особистісних якостей, які проявляються на досить тривалих відрізках життя та сприяють успіху у різноманітних видах суб'єктних й об'єктних змін [5; 11; 12].

Зважаючи на це, Л. І. Анциферова стверджує, що на вищих рівнях розвитку особистість стає суб'єктом власної мотивації: її мотиви ієрархізуються, інтегруються, підкоряються впливові особистості, яка якби переростає саму себе і починає ставитися до себе як до суб'єкта своїх учинків [2]. К. О. Абульханова-Славська говорить про три рівні розвитку саморегуляції, що являє собою співвідношення зовнішнього (вимоги до виконання діяльності) та внутрішнього (властивостей особистості): перший рівень – особистість узгоджує свої можливості з нормами діяльності; другий рівень – особистість удосконалює якість діяльності шляхом оптимізації своїх можливостей; третій рівень – особистість як суб'єкт діяльності виробляє оптимальну стратегію і тактику, що дає можливість проявити творчий характер своєї активності [1]. Ці три рівні базуються на позиції особистості відносно до оточуючого світу. Тому, якщо розвиток особистості виступає як процес вдосконалення її системи саморегуляції через змінення, удосконалення структурних компонентів і функціональних відношень, то у цілому саморегуляція передбачає просуван-

ня людини від «Я» реального до «Я» майбутнього, бажаного.

Вираженням саморегуляції особистості у поведінці є стиль діяльності та досягнення індивідом намічених цілей із найменшими енергетичними фізичними та психічними витратами. Стиль життя – це поведінкова система, яка характеризується певною постійністю. Стаючи звичною, система самоуправління, що виражається у стилі діяльності, набуває певної свободи від сфери свідомого контролю і якби «виключається» зі сфери свідомості [5]. Також для сфери саморегуляції характерні цілеспрямовані вольові акти, пов'язані зі сферою свідомості, з мотиваційною сферою особистості, сферою її ідеалів. Цей рівень саморегуляції стає можливим при розвинутості ієрархії мотивів особистості, вираження мотивації найвищого рівня, пов'язаного зі станом загальної спрямованості інтересів та ціннісних орієнтацій, а також найбільш узагальнених соціальних установок. На цьому рівні вольове зусилля відіграє особливу роль, виступаючи основним механізмом саморегуляції. Розуміння змісту вольового акту, його співвідношення зі смисловими, ціннісними та просторово-часовими цілями особистості, не можливо без розгляду питання зв'язку мотиву і смислу. В одній із своїх класичних робіт О. М. Леонтьєв зазначає: «... усвідомлюються чи не усвідомлюються суб'єктом мотиви, чи сигналізують вони про себе у формі переживання інтересу, бажання або пристрасті, їх функція з боку свідомості полягає у тому, що вони якби «оцінюють» життєве значення для суб'єкта об'єктивних обставин і його дій у цих обставинах, надають їм особистісного смислу» [9]. Отже, стає зрозуміло, чому ми використовуємо термін мотиваційно-сміслової саморегуляції, який є адекватним багатомірній активності людини, її різноманітним умовам життєдіяльності. Масштаб мотиваційно-сміслової регуляції, що задається життєвим шляхом особистості, є найоптимальнішим для опису природи людської поведінки.

Основні уявлення про мотиваційно-сміслову саморегуляцію можна звести до розгляду смислу, пам'ятаючи що «питання про смисл є завжди питанням про мотив» [9]. Саме смисл бере участь в утворенні специфічно людських спонукань (мотивів) поведінки, що стають засобами її регуляції. Так, А. А. Файзуллаєв, описуючи вищий рівень мотиваційної саморегуляції, стверджує, що, усвідомивши спонукання, людина або приймає його, або відмовляється від нього, тобто не підкоряється йому, а приймає його у якості

свого мотиву. Зрозуміло, що такий мотив завжди наповнений певним смислом для особистості. Цієї точки зору дотримувалися: В. А. Іванніков, В. І. Ковальов, В. М. Мясичев та ін.

Аналіз основних теоретичних та експериментальних досліджень мотиваційно-сміслової саморегуляції показує, що смисл, з одного боку, розглядається як складова структури особистості, а з іншого – як чинник регуляції діяльності. Структурна характеристика смислу розкривається у поняттях «особистісного смислу» О. М. Леонтьєва; «відношення» В. М. Мясичева; «вищі утворення» структури особистості Б. Г. Ананьєва; «фіксованої установки» Д. М. Узнадзе; «внутрішньої позиції особистості» Л. І. Божович; «уявлення про іншу людину» О. О. Бодальова; «диспозиційного блоку» В. О. Ядова; «стійкості особистості» В. Є. Чудновського [5].

Регуляторний зміст смислу вивчається через трактування питання самовизначення людини як специфічного способу її існування у двох формах смислу у концепції С. Л. Рубінштейна; смислу, що надає спрямованості життєдіяльності у вигляді афективно насичених значущих переживань у концепції Ф. В. Бассіна; принципу значущості, що дозволяє регулювати діяльність як з боку зовнішніх, так й з боку власних впливів особистості на себе, представленого у розробках І. Ф. Добриніна; ролі значущості у визначенні ситуативної стратегії поведінки у концепції формування мотиваційних тенденцій В. Г. Асєєва; перспективи життєдіяльності людини та розуміння її призначення, описаних у дослідженнях Т. О. Кузьміної; провідної ролі процесу смислотворення у подоланні особистістю критичних життєвих ситуацій у концепції В. Є. Василюка.

Співставляючи організацію систем регуляції на особистісному та діяльнісному рівнях активності, можна зазначити, що на особистісний рівень перенесена функціональна архітектоніка структури, що забезпечує відповідний рівень регулювання. Зміст компонентів особистісної моделі відповідає специфіці відношень індивіда з людьми, яка будується на діяльнісному розумінні особистісних проявів так, як саме у діяльності складаються основні суб'єкт-суб'єктні відношення.

У цьому контексті слід зауважити, що аналіз експериментального вивчення мотиваційно-сміслової регуляції не займає позиції її самостійного дослідження. Огляд основних експериментальних напрямків дослідження смислів показує, що смисли вивчалися у зв'язку з афективними процесами та мотивацією як утворюючі-

ми свідомості; також виявлена їх регулююча функція у поведінці і пізнавальних процесах [7; 8; 11; 12; 15 та ін.]. Дослідження смислу проводилося також у плані вивчення форми існування особистісного смислу у свідомості у вигляді смислових конструктів, особистісних значень, смислоутворюючих мотивів, окремих видів стійких мотивів, таких як ризик-мотив тощо [4; 5; 10; 11; 14; 16 та ін.].

Ідея смислової регуляції знаходить також утілення у роботах інших дослідників. К. Обуховський виділяє у якості основної у людини потребу смислу життя. Він вважає, що функція концепції смислу життя полягає у тому, щоб людина могла мобілізувати свої можливості максимальною мірою. У роботі А. Повела та Дж. Ройса описуються основні шляхи, якими люди прагнуть зробити своє життя осмисленим, виділяючи три основних шляхи, які мотивовані різноманітними ціннісними орієнтаціями – творчою, орієнтацією на актуалізацію власного Я, соціальною орієнтацією на іншого. Подібні моменти можна зустріти й у концепції логотерапії В. Франкла, де ретельно викладено основні положення про значення смислу у детермінації діяльності. Дослідник В. Франкл вважає, що основною потребою людини є прагнення до пошуку смислу життя, унікального та специфічного для кожної людини. До того ж задоволення потреби смислу життя дуже важливе для підтримання психічного здоров'я, а при неможливості реалізації смислу життя виникає стан екзистенційної фрустрації.

Головною перевагою перерахованих досліджень є їх орієнтація на рішення реальних практичних життєвих проблем – подолання стресу, несприятливих ситуацій, травмуючих подій тощо.

Теоретико-методологічний аналіз проблеми ціннісних орієнтацій у життєвому та професійному просторі реалізації особистості включає розгляд ціннісних регуляторів особистісної реалізації, мотиваційно-смислової регуляції особистісної реалізації та аспекти психічної напруженості і працездатності у професійній діяльності майбутніх фахівців соціономічних професій.

При перспективній невідповідності особистості та професійних вимог (негативні форми професійної ідентифікації) процеси корекційної регуляції спрямовані на організацію такої професійної активності, яка забезпечила б особистісну стратегію поведінки, перегляд життєво-важливих орієнтирів та пошук принципово нового знання. До того ж така активність повинна бути пов'язана не тільки зі зміною конкретно професійних, але й соціальних, морально-етичних

норм поведінки і діяльності, вироблених і прийнятих особистістю.

Проведений аналіз ціннісних орієнтацій як мотиваційно-смислового чинника професійної адаптації особистості демонструє наукову значущість у виділенні загальних тенденційних особливостей розвитку професійної самосвідомості фахівця, а також розкриває **перспективи подальших наукових досліджень** мотиваційно-смислової сфери особистості майбутніх фахівців соціономічних професій, де домінуючу позицію займатимуть мотиваційні чинники професійної реалізації фахівця: його потреби, мотиви, цілі, прагнення, які й визначають життєві програми та позиції справжніх професіоналів.

У результаті дослідження дійшли висновку, що мотиваційно-смисловою регуляцією є однією з найбільш актуальних при психологічному дослідженні суб'єкта діяльності, а її структурно-функціональні характеристики є необхідним засобом змістовного втілення ідей самовизначення при вирішенні теоретичних та практичних задач, пов'язаних з вивченням людини як суб'єкта різноманітних видів і форм його довільної активності.

Список використаних джерел

1. Абульханова К. А. О субъекте психической деятельности / К. А. Абульханова. — М. : Просвещение, 1973. — 224 с.
2. Анцыферова Л. И. К психологии личности как развивающейся системе / Л. И. Анцыферова / Психология формирования и развития личности. — М. : Наука, 1981. — С. 3—19.
3. Бассин Ф. В. К развитию проблемы значения и смысла / Ф. В. Бассин. — Вопросы психологии. — 1973. — №6. — С. 13—24.
4. Братусь Б. С. Аномалии личности / Б. С. Братусь. — М. : Мысль, 1988. — 304 с.
5. Вірна Ж. П. Мотиваційно-смисловою регуляцією у професіоналізації психолога: [монографія] / Ж. П. Вірна. — Луцьк: РВВ Вежа Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2003. — 320 с.
6. Головаха Е. И. Конструктивные функции психологии / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. — Психол. журнал, 1980. — №6. — Т. 10. — С. 24—33.
7. Изард К. Эмоции человека / К. Изард. — М. : Прогресс, 1980. — 346 с.
8. Кальвиньо В. -Ф. Роль мотивации в актуализации системы значений / В-Ф. Кальвиньо. — [дис. ... на соиск. уч. степ. канд. психол. наук]. М., 1981. — 125 с.
9. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. — М. : Политиздат, 1977. — 304 с.
10. Мазур Е. С. Смысловая регуляция деятельности / Е. С. Мазур. [дис. на соиск. науч. ст. канд. психол. наук]. — М., 1983. — 214 с.
11. Максименко С. Д. Цивілізаційні процеси і розвиток особистості / С. Д. Максименко // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. — Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. — Вип. 15. — С. 3—18.

12. Онуфрієва Л. А. Структурна організація процесу становлення професійного образу «Я» майбутніх психологів: [монографія] / Л. А. Онуфрієва, С. О. Ренке. — Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2010. — 224 с.
13. Петренко В. Ф. Психосемантика сознания / В. Ф. Петренко. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. — 208 с.
14. Петровский В. А. Психология неадаптивной активности / В. А. Петровский. — М.: ТОО «Горбунок», 1992. — 224 с.
15. Проблемность в профессиональной деятельности: теория и методы психологического анализа / [отв. ред. Л. Г. Дикая]. — М.: РАН, 1999. — 356 с.
16. Сосновский А. Б. Мотивационно-смысловые образования в психологической структуре направленности личности / А. Б. Сосновский. — [дис. на соиск. науч. ст. доктора психол. наук]. — М., 1992. — 289 с.

ОНУФРИЕВА Л. А.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ МОТИВАЦИОННО-СМЫСЛОВОЙ РЕГУЛЯЦИИ ЛИЧНОСТНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИОНОМИЧЕСКИХ ПРОФЕССИЙ

В статье рассмотрены ценностные регуляторы личностной реализации, мотивационно – смысловой регуляции личностной реализации и аспекты психической напряженности и работоспособности в профессиональной деятельности будущих специалистов социономических профессий. На основе проведенного анализа выделены общие тенденциозные особенности развития профессионального самосознания специалиста, а также раскрыты перспективы дальнейших научных исследований мотивационно – смысловой сферы личности будущих специалистов социономических профессий. Сделан вывод, что структурно – функциональные характеристики мотивационно – смысловой регуляции – выступают необходимым средством содержательного воплощения идей самоопределения при решении теоретических и практических задач, связанных с изучением человека как субъекта разнообразных видов и форм его произвольной активности.

Ключевые слова: мотивационно – смысловая регуляция, личностная реализация, будущие специалисты социономических профессий, потребности, мотив, цель, профессионал, субъект деятельности.

ONUFRIIEVA L. A.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ANALYSIS OF MOTIVATIONAL AND SENSE REGULATION OF FUTURE SOCIONOMIC SPECIALISTS' PERSONAL IMPLEMENTATION

The article deals with the implementation of personal values regulators, motivational and personal sense of regulation and implementation aspects of mental strength and ability to work in a professional business professionals sotsionomichnyh future careers. Based on the analysis highlighted common features of biased expert professional identity and reveals the prospects for further research motivational and semantic scope of future professionals sotsionomichnyh professions. It is concluded that the structural and functional characteristics of motivational sense regulation – are the necessary means to implement meaningful ideas of self-determination in solving theoretical and practical problems associated with the study of human subjects of various types and forms of voluntary activity.

Keywords: motivational-sense regulation, personal realization, future professionals sotsionomichnyh professions, needs, motives, objective, professional stakeholder.

Стаття надійшла до редколегії 07.02.2014 року.